

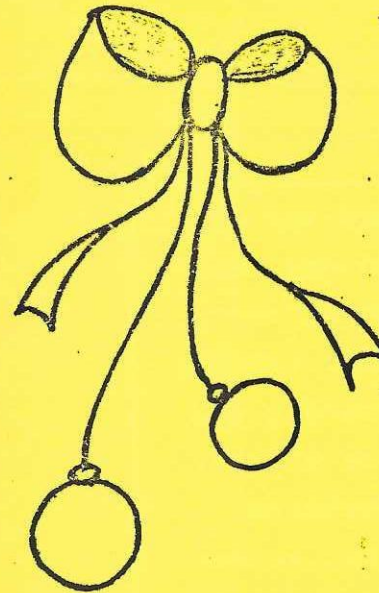

MEDEDELINGENBLAD

NEDERLANDSE
voor WERKGEMEENSCHAP
INDIVIDUAL PSYCHOLOGIE

34^e Jaargang nr.2 December 1985

Redactie-adres: Lisserweg 485
2165 AS Lisserbroek

HET BESTUUR
WENST U ALLEN
PRETTIGE FEESTDAGEN
EN
EEN GEZOND EN VOORSPOEDIG
1986.

Nederlandse Werkgemeenschap voor Individual
Psychologie.

Sekretariaat: Raphaëlstraat 18 I
1077 PT Amsterdam.

Postgiro 476400 t.n.v. Ned.Werkgemeenschap
voor Individualpsychologie.
1411 KD Naarden.

Ereleden:

Hr. J.H. Richard, Den Haag.

Mw. L.M.C. Richard-Stuurman, Den Haag.

Redaktie adres:

Lisserweg 485
2165 AS Lisserbroek.

Wij zijn zover verwijderd van de kennis van alle krachten der natuur en de verschillende wijzen waarop ze aan het daglicht treden, dat het de filosoof onwaardig zou zijn verschijnselen af te wijzen, alleen omdat ze bij de huidige stand van onze kennis niet kunnen worden verklaard. Hoe moeilijker het is om hun bestaan te erkennen, des te omzichtiger moeten we deze verschijnselen bestuderen.

Pierre Simon de Laplace.

Nederlandse Werkgemeenschap voor Individual
Psychologie.

BESTUUR:

Hr. G.A.L. Kulker, voorzitter.

Mustangstraat 28, 3151 GN Hoek van Holland.
Tel. 01747-3562

Mw. B.J.M. Strobosch-van Duyne, sekretaris.
Raphaëlstraat 18 I, 1077 PT Amsterdam.

Tel. 020-794363

Mw. A.H. de Vos-Heekelaar, penningmeester.
Flevolaan 30, 1411 KD Naarden.

Tel. 02159-41300

Mw. M. de Clercq-Jost, redaktie.

Lisserweg 485, 2165 AS Lisserbroek.

Tel. 02521-13567

Hr. Glastra, bibliotheekbeheer.

Maria Montessoristraat 13 hs,

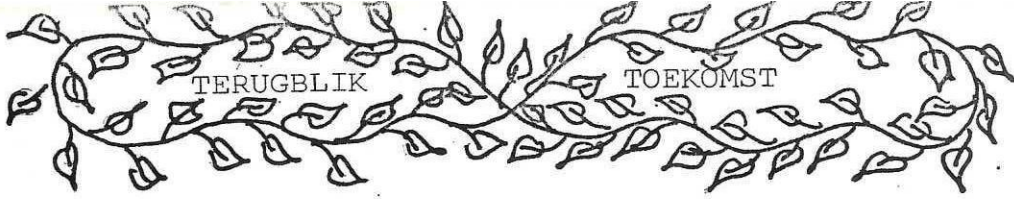
1068 PC Amsterdam-w.

Tel. 020-194768

Mw. J.E. Noordenbos, 2e sekretaris.

Gouverneurkade 32, 2274 KJ Voorburg.

Tel. 070-861674

Op de jaarvergadering van 1984 werden een aantal voornemens gemaakt. Hier staan ze nog eens op een rijtje: een andere, beter bereikbare lokatie; lezingen behouden en uitbreiden met studiedagen; kontributie-inning middels acceptgirokaarten; plannen maken ter realisering van een I.P.kursus.

Op de cursus na is thans alles gerealiseerd. Maar daarmee staan we dan wel voor de moeilijkste opgave, die we ons stelde.

Het is waar dat we vanuit een diep dal zijn geklauterd en de vereniging er weer beter voorstaat. Maar wil dat zo blijven, dan moet er nu aan de toekomst gedacht en gewerkt worden.

Om die toekomst te realiseren is veel energie en inzet nodig, ook van U.

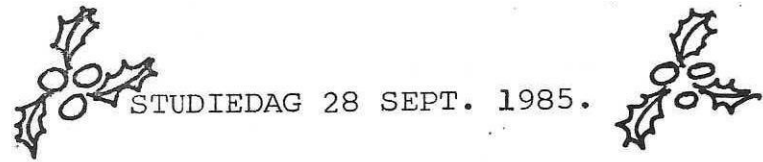
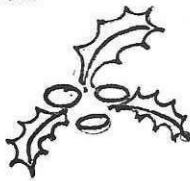
Vandaar tot slot nogmaals deze oproep:

Laat zien dat we een werkgemeenschap zijn !

Steek de handen uit de mouwen en bouw mee.

Het moet ons lukken !

Het bestuur.

STUDIEDAG 28 SEPT. 1985.

Onze eerste studiedag zit er op en is in allerlei opzichten een succes te noemen.

Voor vele leden was het plezierig om tussen de lezingen door met elkaar te kunnen bijpraten, dan wel nader kennis te maken. Er waren zelfs enkele nieuwe gezichten !

Voor wat de verzorging betreft, liep alles op rolletjes. Er was voldoende koffie en thee, ja zelfs met een koekje. Ook de lunch liet een ieder zich goed smaken.

Het onderwerp werd door de sprekers op uitstekende wijze belicht en de discussie, geleid door Lenie Richard-stuurman, was levendig.

Ons nieuwe onderkomen beviel ook goed. Makkelijk te bereiken en plezierig om te vertoeven. Kortom iedereen was vol lof over deze dag.

Vanuit de deelnemers werden bepaalde wensen geopperd ten aanzien van thema's voor lezingen.

(Het gemeenschapsgevoel; communicatie.)

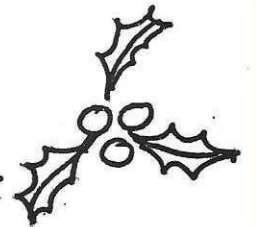
Kon U er deze keer niet bij zijn ?

Jammer, want U heeft heel wat gemist.

Maar er komen nog meer lezingen en dagen, dus hou ze vrij in Uw agenda van 1986.

(25 jan. - 22 febr. en 29 maart.)

De redactie.

MACHT EN ONMACHT
IN DE HULPVERLENING.

Inleiding op de sprekers.

G. Kulker (voorzitter)

De hulpverlening wordt vooral geïdentificeerd met macht. - Zij heeft de macht om problemen op te lossen.

- Zij heeft de macht om mensen te veranderen dan wel te beïnvloeden.

Om aan die verwachting te kunnen voldoen en het totale hulpverleningsgebied te kunnen behappen, is de hulpverlening georganiseerd in:

de eerste lijn: het algemeen maatschappelijk werk e.d.

de tweede lijn: de RIAGG (meer specifieke ambulante hulp of therapie).

de derde lijn : de 24 uren opvang, de inrichtingen.

Het systeem suggereert dat, welke problemen de mens ook heeft, hij/zij altijd wel ergens geholpen kan worden.

De vraag is echter of de hulpverlening ook waar kan maken wat zij suggereert. Zelfs al laten wij de groep zo gehete chronische patiënten buiten beschouwing, dan nog is enige twijfel gerechtvaardigd.

De hulpverlening heeft zijn

haar daarna nooit meer losliet.

Graag haalde ze de uitspraak aan van haar leermeester dr. Alexander Müller: "Wir haben das Pech gehabt die Individualpsychologie kennen zu lernen". In die zin dat ze nooit meer de gemakkelijke weg van de minste weerstand, met uitvluchten en toegevelijkheden kon gaan, maar koos voor de moeilijke maar bevrijdende weg van eigen verantwoordelijkheid, werkende aan de drie grote levensopgaven.

Haar onverwachte dood is als een antwoord op de vierde onbekende opgave. Als een rijpe vrucht van een moedig gedragen leven is die haar als een geschenk toegevallen.

Lenie Richard-Stuurman.

IN MEMORIAM

Louisa Catharina van Dijk.

Loeki

1909 - 1985

erelid.

Wie zou haar niet kennen ?

Loeki, altijd trouw aan wezig op bijna iedere bijeenkomst van de Werkgemeenschap. Een bescheiden plaatsje kiezend in de achterste rijen.

Hoeveel jaren heeft ze niet de bibliotheek verzorgd ? Sjouwend met koffers vol boeken om de kursisten de zo belangrijke literatuur te verschaffen, noodzakelijk voor hun studie.

En hoeveel jaren heeft ze niet met toewijding de adressen eigenhandig geschreven op convocaties en circulaires, opdat, zoals ze zei, ze zich daardoor betrokken voelde bij alle leden.

Al vóór de oprichting van de Werkgemeenschap, ja - al vóór de oorlog 40/45, werd ze bekend met en getroffen door Alfred Adler's Individualpsychologie, die

grenzen en die liggen anders dan openlijk en eerlijk wordt toegegeven.

Als factoren, die de grenzen beïnvloeden, zijn te noemen:

1) De kwaliteit van de hulpverlening wordt mede bepaald (en op meer dan één manier) door de stand van welvaart.

Ik wil hiermee overigens niet suggereren dat meer welvaart ook een kwalitatief hoger peil van hulpverlening oplevert.

2) Motivatie is een gevleugeld woord in hulpverleningskringen. Het niet-gemotiveerd-zijn zou hulpverlening in de weg staan.

Die gemotiveerdheid kan zowel betrokken worden op de hulpvrager als de hulpverlener.

3) Hulpverlening lijkt een gebeuren tussen alleen de hulpvrager en hulpverlener. Maar de maatschappij speelt in dit gebeuren ook een belangrijke rol.

Over duidelijk blijkt dit waar de politiek of actiegroepen zich bemoeien met de hulpverlening.

We praten dan o.a. over het al dan niet gedwongen hulpverleners aan ongemotiveerde klanten. (drugsverslaafden)

Ter illustratie geeft de heer Kulker een tweetal voorbeelden vanuit de praktijk.

Het eerste voorbeeld betreft een moeder, die

op grond van de diagnose als onbehandelbaar wordt beschouwd door de hulpverleners.

Het tweede voorbeeld handelt over de problemen, die men ontmoet bij een spoedopname in de psychiatrie en welke bureaucratie men daarbij moet doorlopen.

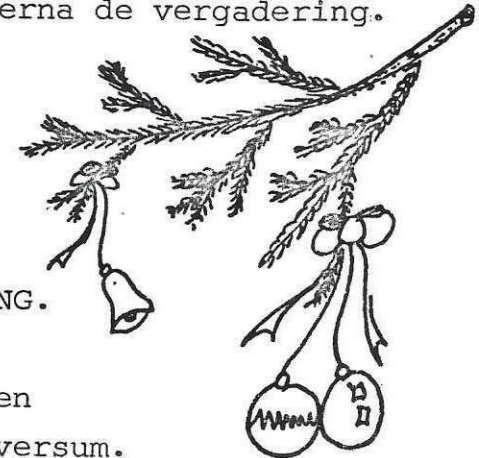
Aan het slot van mijn inleiding gekomen, zou ik de onmacht van de hulpverlening willen leggen bij een viertal groepen van klienten:

- a) Ongeneeslijk geacht op grond van hun diagnose.
- b) De ongemotiveerden, die weigeren zich te laten behandelen.
- c) Degene, die de therapie gebruiken om tijdelijk enige verlichting te krijgen t.a.v. hun problemen, om daarna weer op de oude voet verder te gaan.
- d) De groep, die men therapie-bestendig noemt. Deze groep past zich in de therapie aan aan de rol, die de therapeut verwacht. Zij zijn in de therapie keurig gekonditioneerd geraakt.

Ik heb me in mijn inleiding bewust vooral bezig gehouden met de onmacht. De macht, dan wel het antwoord op deze onmacht, komt hopelijk van de andere sprekers op deze dag.

voor de vriendelijke woorden en de bloemen. Zij hoopt nog lange tijd te kunnen genieten van alles wat de N.W.I.P. haar te bieden heeft.

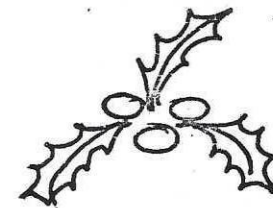
De voorzitter sluit hierna de vergadering.

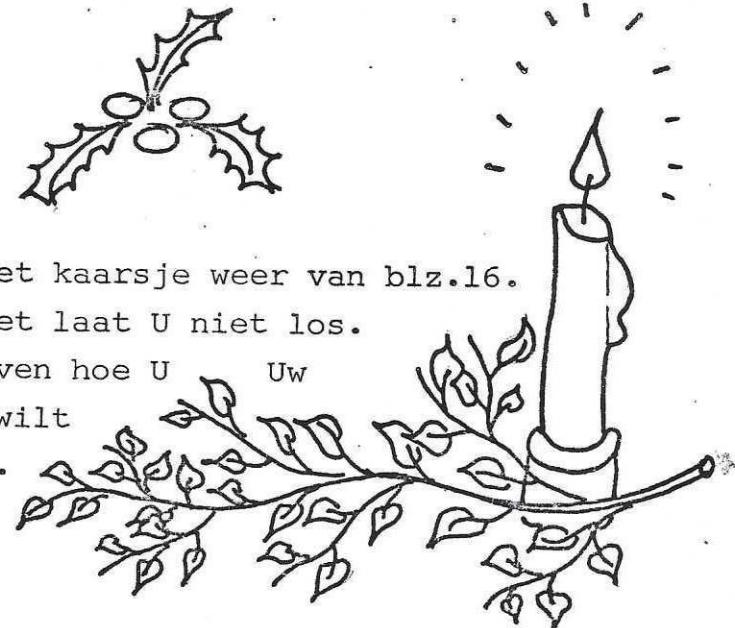
ADRESWIJZIGING.

Mw. dr. G.L. van Dalfsen
Bergweg 7 1217 RZ Hilversum.

Verhuisd naar: Vaartweg 28
1211 JJ Hilversum.

Daar is het kaarsje weer van blz.16.
U ziet, het laat U niet los.
Bericht even hoe U Uw
steentje wilt
bijdragen.

werd goedgekeurd. Er is een batig saldo van f 218,71.

De kaskontrole kie. heeft het financiële beheer in orde bevonden. Zij verzoekt de vergadering décharge te verlenen aan de penningmeester. Aldus geschiedt, nadat de voorzitter zijn waardering heeft uitgesproken voor de uitstekende wijze waarop Mw. de Vos zich van haar taak heeft gekweten.

Benoeming nieuwe kaskontrole kie.:
Mw. v.d.Storm-Meyman en dhr. Hummelen.

Veel van de plannen, die wij vorig jaar uitspraken, zijn thans gerealiseerd. Alleen de cursus lukt nog niet zo. Met name waar het gaat om docenten aan te trekken om met hen de inhoud te kunnen samenstellen levert problemen op. Geopperd wordt eventueel mensen te vragen, die onder supervisie van de vroegere docenten les kunnen geven.

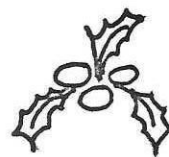
Afspraken: Mw. van Emden wordt gevraagd naar haar lessenschema.

Dhr. de Bruijn wordt gevraagd om mee te werken.

In het tijdschrift wordt gevraagd om medewerkers voor de cursus.

Via ons tijdschrift wordt een ieder op de hoogte gehouden.

Tijdens de rondvraag bedankt Mw. Rentenaar

DE ROL VAN DE MOTIVATIE IN HET HULPVERLENINGSPROCES.

De term motivatie:

De dikke van Dale:

1) Het geheel der factoren en aandriften waardoor het gedrag gericht wordt.

2) Het bepaald zijn van gedrag door motieven.

Motief = beweeggrond = reden om te bewegen.

Bij ieder mens speelt in zijn gedrag een reden om te bewegen.

Die beweging heeft te maken met de doelgerichtheid van het gedrag, het levensplan e.d.

Motivatie bij hulpvragers handelt dan over: de redenen, die zij hebben om in beweging te komen. Hun gedrag anders te gaan richten.

Twee groepen hulpvragers:

- gemotiveerden (willen veranderen),
- niet gemotiveerden (geen beweeg-redenen).

Motivatie bij hulpvragers handelt over:

Waarom koos ik dit beroep ?

Relatie die dit heeft tot de persoonlijkheid.

Daarmee samenhangend de keuze voor een bepaalde werkwijze.

Motivatie bij de maatschappij handelt over:

Simpel: overlast beperken = behoudend.

Het willen sturen van de gemeenschap = de wil om maatschappelijke veranderingen te bewerkstelligen.

Voor de bestudering van de rol van de motivatie koos ik het motto: Over de motivatie geen sprookjes.

Toch wil ik de rol behandelen aan de hand van een sprookje. We verplaatsen ons daartoe naar de berengemeenschap, die beschreven werd door Hans Andreus in zijn verhaal:

"De luie beer Wibaldus"

(Margriet nr 44 van 01.11.74 blz.125)

De leidende gedachte bij onze studie is:

Hoe gemotiveerd is Wibaldus ?

Wibaldus wordt door de schrijver aan ons voorgesteld als een bijzonder grote beer. Zelfs zo groot dat de andere beren ontzag voor hem zouden moeten hebben. Maar dat hebben zij niet, want Wibaldus is een bijzonder luie beer. Overdag schommelt hij op zijn dooie gemak door het bos of ligt in zijn hol te slapen.

U begrijpt het al, Wibaldus zorgt niet voor zijn eigen eten, zoals volwassen beren betaamt. Niets van dit alles ! Vanwege zijn bijzondere lengte meent hij dat het voor hem te vermoeiend is om iedere keer voor een besje te moeten bukken.

Hij meent dat, omdat de andere beren kleiner

Een gemeenschap, die haar onopgeloste bestaansproblemen afwentelt op haar individuele leden en dan niet bereid is middelen te verschaffen om die individuele leden zo deskundig mogelijk te helpen, is bezig zichzelf ongeloofwaardig te maken als gemeenschap.

Vraag 3:

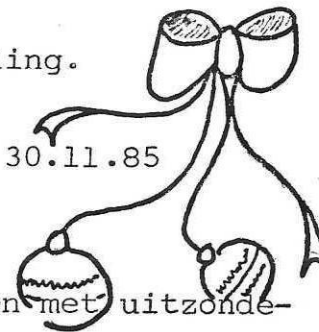
Wat betekent anno 1985 "gemeenschapsgevoel" ?

H. Boon-Schilling.

KORT VERSLAG LEDENVERGADERING 30.11.85

Wijkgebouw te Amsterdam.

Aanwezig waren alle bestuursleden met uitzondering van Mw. de Clerq-Jost.

Drie leden toonden belangstelling evenals enkele, die afbelden o.a. wegens ziekte.

Onze voorzitter opende de vergadering en betrok hierin Mw. J. Rentenaar, die al in 1935 met de I.P. kennis maakte, dus 50 jaar geleden. Zij is momenteel ons oudste en trouwste lid. Haar werden bloemen aangeboden. Het verslag van de ledenvergadering van 24.11.84 werd goedgekeurd.

Ingekomen was een bericht van de heer Sachs. Het jaarverslag van de sekretaris werd goedgekeurd.

Het financieelverslag van de penningmeester

kollektieve gezamenheidszin.

Ik werk dit uit in een drietal stellingen, die elk een vraag oproepen:

Stelling 1:

Als de hulpvraag van het individu (genoemd: klient, patient) ver wijst naar een problematiek van de gemeenschap (= onze samenleving), dan bewijzen degenen die het individu hulp bieden een dienst aan de gemeenschap en hebben zij er recht op door de gemeenschap daarvoor erkend en beloond te worden, al doen ze hun werk niet beroepsmatig.

Vraag 1:

Wat mag de niet-professionele hulpverlener (vrijwilliger) verwachten voor zijn/haar inzet in de hulpverlening ?

Stelling 2:

Degenen die als gevolg van onze gemeenschappelijke bestaansproblemen in nood zijn gekomen en dat uiteten in afwijkend gedrag, hebben recht op een vorm van hulp die niet alleen berust op de bereidwilligheid van hulpvaardige medemensen. In de hulpvorm dienen de kennis en kundigheden, die wij in dertig jaren beroepsontwikkeling hebben verworven, verdisconteerd zijn.

Vraag 2:

Welke scholing moet verlangd worden van werkers (ook van vrijwilligers) in de hulpverlening ?

Stelling 3:

zijn en niet zo diep hoeven te bukken om hun eten te bemachtigen, zij best hun eten met hem kunnen delen.

U begrijpt het al.

Onze Wibaldus is een hulpvrager in optima forma !

En U heeft natuurlijk ook al opgemerkt, dat ik het mezelf niet zo makkelijk heb gemaakt, want Wibaldus valt te klassificeren onder de ongemotiveerde hulpvragers !!!

De berengemeenschap leeft in een bepaald evenwicht voort, dat ik als volgt zou willen schetsen:

Wibaldus/hulpvrager:

Van wege zijn lengte voelt hij zich hoog boven de andere beren verheven en laat zich door hen daarom bedienen.

De berengemeenschap/hulpverleners:

Zij menen vanwege de luie aard van Wibaldus, dat hij niet in staat moet worden geacht om voor zichzelf te zorgen. En vanwege hun sociaal voelendheid doen zij dat dus voor hem. Zij zorgen zelfs bijzonder goed voor hem, want zo'n grote beer moet natuurlijk flink eten.

Omdat in deze berengemeenschap de functies met elkaar in evenwicht zijn, kunnen we zeggen dat

deze toestand er een is die gekenmerkt wordt door de homeostase. Een dergelijke toestand zorgt er voor dat alles rustig voortkabbelt.

In een dergelijke toestand zal er bij Wibaldus geen motivatie tot verandering ontstaan.

De berengemeenschap onderneemt wel - zij het slechts weinig echte - pogingen om druk op Wibaldus uit te oefenen ter verandering. Zo vragen zij hem weleens hen te helpen bij het maken van een klimboom voor de kleintjes of om mee te doen aan de beredansen.

Een andere manier om Wibaldus tot enige beweging te prikkelen zijn hun spottende opmerkingen over zijn lengte.

Maar veel effect heeft dit alles niet, want Wibaldus heeft zich tegen al deze dingen gewapend door ze als gezeur te beschouwen. En hij prijst zich gelukkig dat zijn hoofd zo'n eind boven de grond is, daar is het ten minste rustig.

Voor wat betreft de motivatie bij de hulpverleners/berenmaatschappij zou ik willen opmerken dat - ondanks de plagerijtjes - zij toch weinig echte redenen hebben om bij Wibaldus iets te veranderen.

Immers het moet hen toch strelen dat zij, ondanks hun geringe lengte, in staat zijn wel voor zichzelf te zorgen ! Ja, zelfs nog de zorg voor zo'n bijzonder grote beer op zich te nemen !

en mantelzorg doet de overheid een beroep op de verantwoordelijkheid van de burgers, ten einde het te duur geworden apparaat van betaalde beroepshulpverlening in te perken.

Niemand, die om zich heen kijkt en nadenkt, zal ontkennen dat het hulpverleningsapparaat in ons land een forse belasting van ons budget betekent. En ook dat de professionele hulpverlening met zijn vele specialismen en bureaucratische werkwijze dikwijls zijn doelen: welzijn en zelfstandigheid van individuen, voorbij schiet.

De tweede beleidslijn spreekt dan ook veel mensen wel aan. Hierin doet de Nederlandse overheid in feite een beroep op het gemeenschapsgevoel van de burgers. Dat moet ons, leerlingen van Adler, ook wel aanspreken.

Inderdaad, moeten wij elkaar niet meer helpen, in plaats van hulpvragers door te sturen naar betaalde hulpverleners ?

Als "adlerianen" zijn wij gewend, te denken aan het individu, als wij het hebben over gemeenschapsgevoel of gemeenschapszin.

Ik stel U voor, met het hiervoor geschetste beeld voor ogen, nu eens de maatschappij (dat zijn wij allen, die de Nederlandse samenleving met haar instituten en overheid vormen en in stand houden) aan te spreken op haar (=onze)

bepaalde christelijke waarden als een onaantastbaar systeem willen handhaven. Bijvoorbeeld de vraag om abortus, euthanasie, erkenning van homofilie, vrouwenrechten.

Enerzijds heeft de beroepsmatige hulpverlening zich op grond van het economische marketing principe (aanbod roept vraag op) enorm uitgebreid. De beroepswerkers in de hulpverlening hebben krachtens de economische ideologie recht op loon. Anderzijds vormt het betaalde hulpverleningsapparaat een enorme druk op de economie doordat het niet voldoet aan het winstprincipe (de kost gaat voor de baat uit).

Onze overheid, gesteund door de meerderheid van het Nederlandse volk, probeert nu uit deze knelsituatie te komen langs twee beleidslijnen:

- 1) Niet-erkenning van de hulpvraag als rechtmatig, wanneer de hulpverlening niet rendabel is of als de hulpvraag een bedreiging van de ideologieën betekent. Zij doet dit middels het korten op bepaalde subsidies. Daardoor worden bepaalde hulpverleningsinstellingen financieel gekortwiekend en de andere -niet gekorte- hulpverleners worden nog machtiger (uitvoerders van de kollektieve macht) en onmachtiger (beperkt in hulpverleningsmogelijkheden).
- 2) Terug-verwijzing van de hulpvraag naar niet-professionele helpers. Met de termen zelfhulp

Wat een heerlijk gevoel om je zo sociaal te kunnen en mogen opstellen !!!

Laten we nu teruggaan naar het verhaal.

Op een dag breekt er een bosbrand uit. Het is gelukkig geen grote brand.

De beren gaan daarom niet op de vlucht, maar gaan met vereende krachten de bosbrand te lijf. Ze proberen met takken de vlammen uit te slaan en gooien er zand over.

Het betreft hier echter een lastige en hardnekkige brand, die zich ook onder de grond een weg baant en dan plotseling ergens anders weer opduikt.

Iedere beer is daarom hard nodig om de brand te kunnen bestrijden en allen zijn er ook, behalve natuurlijk Wibaldus. Deze is zich van geen gevaar bewust en ligt heerlijk in zijn hol te slapen.

En dat zou zo gebleven zijn, als niet één beer had opgemerkt: "Waar is Wibaldus? Die is zo groot en sterk geworden van onze honing, dat hij ons goed zou kunnen helpen!"

Iedere beer is het grondig met de spreker eens en een jong beertje wordt er op uitgestuurd om Wibaldus te halen.

Op het brand geroep van het beertje springt Wibaldus niet direkt overeind om de vlucht te nemen. Nee, hij is zo gewend dat alles voor

hem geregeld wordt, dat zijn enige reactie is:
"Altijd dat gezeur aan mijn kop!"
Het beertje moet wel een paar keer zeggen dat er echt brand is, eer er tot Wibaldus doordringt dat het hier niet om "berengezeur" gaat, maar dat er werkelijk gevaar is.

Toch kan Wibaldus daar nog niet van in paniek raken. En konform zijn levensstijl en privé-logika (dat alles voor hem geregeld zal worden), merkt hij op: "Het gaat vast regenen en dan dooft het vuur vanzelf."

Pas als het "wijze" jonge beertje daarop zegt dat de weerbeer voorlopig droog weer heeft voorspeld en het zijn eigen schuld is, als de vlammen hem straks zijn hol uitdrijven, komt Wibaldus langzaam in actie.

Doordat het "ik" van Wibaldus hier in gevaar dreigt te komen en van de anderen of het weer deze keer kennelijk geen hulp te verwachten is, komt hij in beweging.

Beweegreden: De gebruikelijke manier waarop Wibaldus zich handhaaft schiet te kort. Ik merk op dat hij matig gemotiveerd raakt en in beweging komt om zijn "ik" veilig te stellen. (doelgerichtheid) Van enige wil om te veranderen ten gunste van zichzelf en de gemeenschap is hier nog geen enkele sprake.

hulpverlener om hulp vraagt, automatisch klient (=klant) of patient (=zieke).

De ouders van een lastige zoon of dochter, die een opvoedkundig advies wensen, worden klient van een RIAGG.

De vrouw, die geen kind (meer) wenst, gaat naar de huisarts of gynaecoloog voor een anti-conceptiemethode en wordt patient, hoewel ze helemaal niet ziek is.

In beide gevallen wordt het individu afhankelijk van de macht van de professionele hulpverlener, die over informatie en/of middelen beschikt. In beide gevallen worden de hulpvragers niet of onvoldoende geholpen met de levensproblematiek, die zij (en wij allen) hebben: hoe te leven in een ingewikkelde, vertech-niseerde, gecommmercialiseerde samenleving. Want daartoe is de hulpverlener onmachtig.

Wij, als Nederlandse samenleving, zijn door deze ontwikkeling in combinatie met onze dubbele ideologie, danig in de knel geraakt. Enerzijds voelen wij ons, op grond van onze humaniteitswaarden, verplicht om de individuen die in nood verkeren en hulp vragen, te helpen (barmartigheid) en wel met de beste middelen ongeacht rang of stand (rechtvaardigheid). Anderzijds houdt de hulpvraag steeds vaker een bedreiging in van de normen van groepen, die

die zij wèl noodzakelijk weten.

Voorbeeld 2:

Het honorarium van de huisarts is gebaseerd op consulten van één kwartier. Daardoor kan hij geen uitvoerig gesprek aangaan met de patient zonder zichzelf te benadelen. Toch weten de artsen dat de patient daaraan behoefte heeft en meer mee gebaat zou zijn dan met een recept. Toch wordt er veelal wel een recept geschreven of verwijzen zij naar een specialist, die betaald wordt per specialistische verrichting en dus slechts een onderdeelje van de patient ziet. Een recente ontwikkeling is dat de huisarts naar een zelfhulpgroep kan verwijzen, waar de patient ten minste voluit kan praten met lotgenoten. Is de patient "onwillig" om daaraan mee te doen, dan is de huisarts verder onmachtig te helpen.

Het effect van de na-oorlogse ontwikkeling is, dat de meeste uitingen van afwijkend gedrag systematisch zijn en worden ingedeeld in categorieën, waarvoor een passend hulpaanbod is. Een individu dat zich afwijkend gedraagt, gaat, indien hij/zij dit ervaart als nood en hulpvrager wordt, automatisch behoren tot een doelgroep van de een of andere vorm van hulpverlening. Zo wordt iedereen met persoonlijke of maatschappelijke moeilijkheden, die aan een professionele

Natuurlijk zijn de andere beren blij hem te zien verschijnen, want iedere hand die het gevaar kan helpen bestrijden is welkom. Wibaldus is er nu - bij het zien van het enthousiasme van de anderen - pas echt van overtuigt dat men iets van hem verwacht.

De schrijver geeft dit aan in het verhaal met: "Wibaldus zucht diep. Er werd werkelijk van hem verwacht dat hij iets deed."

Maar hoe moet Wibaldus hen helpen ? Altijd heeft iedereen hem geholpen en beschermd. Hij weet dan ook niet goed wat hij moet doen. Alleen dat hij iets doen moet, is zeker voor hem. Dus wat doet hij ? Hij buigt zich voorover en begint heel hard in het vuur te blazen. Gevolg is dat de brand juist aangewakkerd wordt. Een nog grotere paniek onder de andere beren is het resultaat. In hun ogen heeft Wibaldus wederom bewezen nergens voor te deugen ! Deze duivelskring zou zich a la minuut hebben gesloten, ware het niet dat het gevaar onverminderd voortduurt.

In dit deel van het verhaal lezen we hoe Wibaldus onder invloed van de verwachtingen van de andere beren in beweging komt. Doordat hij echter totaal niet weet hoe hij de situatie kan oplossen, doet hij iets dat de situatie verergerd. Maar nu terug naar het verhaal ...

Van louter boosheid over het gezeur van zijn medeberen over zijn blazen, springt Wibaldus - aldus het verhaal - midden tussen de vlammen. Hij grijpt een tak, die wel een halve boom lijkt en begint daarmee op de vlammen te slaan.

Als dat niet voldoende is, gaat hij op de grond liggen om met heel zijn grote lange lichaam over de vlammen te rollen tot ze verstikken en hij ten slotte met de hulp van de andere beren de brand met succes heeft bestreden.

In dit deel van het verhaal lezen we, hoe een uiterst gemotiveerde Wibaldus op effectieve wijze helpt de brand te bestrijden.

Prima denkt U, zo heeft het verhaal een gunstige wending genomen en is Wibaldus teruggekeerd in de gemeenschap van de berenstam.

De eerlijkheid gebied me daarom te vertellen dat, vanuit de I.P.visie, het helaas verkeerd afloopt.

Luister U maar ...

Opgelucht dat de brand is bestreden, roepen de beren: "Hoera voor Wibaldus ! Hij doet nooit wat, maar als hij eens wat doet ... !!!"

Het is deze opmerking, die alle winst te niet doet. De beren bevestigen zo namelijk naar elkaar en Wibaldus, dat hij nooit wat doet danwel

Het beleid van onze overheid anno 1985 hinkt op twee waardensystemen, die door de meerderheid van het Nederlandse volk worden gedragen:

- 1) de liberale ideologie van het vrije ondernemerschap en de economische groei,
- 2) de bijbels-christelijke ideologie van rechtvaardigheid en barmhartigheid. (In onze geseculariseerde samenleving erkend als humanistische waarden.)

In de tweeslachtigheid van het overheidsbeleid, dat hieruit voortkomt, moeten de professionele hulpverleners hun werk doen. De hulpvragers zijn dan dikwijls een onwetende speelbal van niet op elkaar afgestemde, soms zelfs elkaar tegenwerkende hulpverleners, die bovendien behalve het belang van de hulpvrager ook het eigen belang moeten verdedigen.

Voorbeeld 1:

Elke opgeleide maatschappelijk werker weet, dat de meeste klanten niet geholpen zijn door alleen individuele gesprekken. Meestal is het hele leefsysteem van de hulpvrager problematisch. De subsidiëring van maatschappelijkwerk is gebaseerd op "case-load" (aantal klanten per maatschappelijkwerker). Dat maakt een intensieve, integrale bemoeiing met de klant en diens leefwereld onmogelijk. Hun arbeidsuren zijn eveneens beperkt. In dit dilemma onthouden veel maatschappelijkwerkers zich van activiteiten,

hun nut hebben bewezen. En die nuttigheid wordt nog steeds bepaald door hetzelfde doel dat ook in vroegere tijden de reactie van de samenleving op afwijkend gedrag bepaalde: tenietdoen of beperking van ongewenst, afwijkend gedrag en/of bescherming van de leden van de samenleving, die door zwakte of gebreken onschuldig afwijkend gedrag vertonen.

Aan de sociologie ontleen wij het inzicht, dat er bepaalde mechanismen zijn, die door een groep gebruikt worden om groepsleden, die de groepsnormen verstoren, te elimineren. Degenen die het in de groep voor het zeggen hebben, kunnen hiervoor gebruik maken van de heersende opvattingen over sociaal gedrag. Iemand die zich anders gedraagt, wordt dan gestoord genoemd en met instemming van de meerderheid apart gezet. Men kan ook een etiket bedenken voor een verschijnsel dat met de normverstoring samenhangt en degenen die het verschijnsel vertonen, als geëtiketteerden uit de groep stoten. Door het vooruitzicht van uitstoting kan men individuen ervan weerhouden zich normversturend te gaan gedragen. De vraag, hoe iemand ertoe komt de groepsnorm te verstoren, wordt dan niet gesteld. Dit mechanisme noemt men individualisering van sociale (=kollektieve) problemen. Het waardesysteem (de ideologie), waaraan de groepsnormen zijn ontleend, blijft dan onaangetaast.

hoeft te doen. Zij zullen slechts in uiterste nood een beroep op hem doen en hebben er vertrouwen in dat het dan prima zal gaan, want: "Als hij eens wat doet ...!!!"

We lezen daarom in het verhaal, dat Wibaldus weer naar zijn hol terug schommelt om daar drie weken aan een stuk te slapen. Niet omdat hij er door de schroei en brandplekken zo slecht aan toe is, maar omdat hij vindt dat hij zo hard heeft gewerkt, dat drie weken rust eigenlijk nog te weinig is.

Alles is weer bij het oude.

De berenstam verzorgt Wibaldus door hun eten met hem te delen en maken weer flauwe grappen over zijn lengte.

En Wibaldus schommelt luier en nog langzamer door het bos dan voorheen en moppert over het berengezeur.

Wibaldus zit in zekere zin klem in zijn situatie vanwege de verwennende levensstijl. Hij is daardoor ook onmachtig.

Door druk vanuit zijn omgeving ontstaat een zekere motivatie om iets te doen, zij het dat onduidelijk is waartoe.

Stelling 1:

De allereerste aandacht in het hulpverleningsproces geldt de motivatie. En wanneer de klient gemotiveerd is, is een belangrijk deel

van het hulpverleningsproces gelukt.

Hierna volgt een moeizaam karwei. Het vinden van een andere manier om zich te gedragen. Dit vraagt om eksperimenteerruimte.

Stelling 2:

Motivatie is één ding, veranderen iets anders.

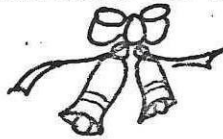
In het verhaal is Wibaldus vooral gemotiveerd om zijn "ik" veilig te stellen en niet om een andere plaats te krijgen in de berengemeenschap.

Stelling 3:

De aangegeven beweegreden/motivatie is niet altijd wat ze lijkt.

BERICHT VAN ...

November 1935 - - - - december 1985.

Beste mensen,

Ja, U leest het goed. Gedurende 50 jaren heb ik het voorrecht gehad uit de bron van de Individualpsychologie te mogen drinken. En ik hoop er nog een poosje van te kunnen genieten.

Oorspronkelijk heb ik met de rug naar de wereld gestaan om te vluchten. Dankzij de I.P. van prof. Adler en de fantastische begeleiding van Dr.

Ronge heb ik de weg naar de wereld weer gezocht en durven aankijken. Ik heb de werkelijke levenswaarden leren kennen.

hulpverlening kwam de behoefte op aan deskundigheid, t.b.v. opvoedingshulp, hulp aan gezinnen, hulp bij verstoorde relaties. Zo ontstond de professionele hulpverlening en deze leidde tot een uitgebreid netwerk van hulpverleningsinstellingen.

Ik heb die ontwikkeling meegemaakt in het maatschappelijkwerk en vind, dat het een goede ontwikkeling was ...toen. Verworvenheden van de professionaliteit, zoals: respekt voor de hulpvrager als persoon die zèlf kiest, relative-ring van de eigen waarden en normen van de hulpverlener, kunnen luisteren, het beroepsgeheim, zou ik niet graag uit de hulpverlening zien verdwijnen.

De professionalisering heeft ook bewerkstelligd, dat de hulpverleners machtiger èn onmachtiger zijn geworden.

Machtiger, doordat zij beschikken over een betere toerusting dan hun voorgangers: beroepsopleiding, deskundigheidstraining, informatie, apparatuur (gebouwen, technische middelen, geld).

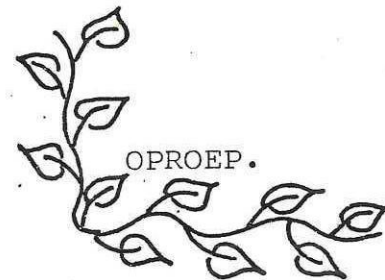
Onmachtiger, doordat zij moeten werken in dienst van een maatschappij die zich laat leiden door de wetenschapsideologie en het nuttigheidsprincipe. Dat betekent in de praktijk, dat de hulpverlening verregaand is gespecialiseerd en dat hulpverleningsinstellingen alleen worden gesubsidiëerd, als zij voor de overheid

dergaan door de sindsdien opgekomen professionalisering. Voor 1940 werd wie het te bont maakte door de politie opgepakt, veroordeeld tot boete of gevangenisstraf, eventueel weggestuurd naar onze koloniën in Oost- of West-Indië. Wie als afwijkende niet kon meekomen of in nood kwam buiten zijn schuld, werd geholpen door familie, burens, geloofsgenoten dan wel een charitatieve instelling. Die instellingen waren gewoonlijk ingebed in een levensbeschouwelijke gemeenschap ("zuil"), waarin de waarden en normen duidelijk vaststonden. De hulpbehoevende had zich aan die normen te onderwerpen. De gezagsstructuur was duidelijk en wie zich afwijkend gedroeg, wist of kon weten wat de risico's van dat gedrag waren.

Na 1945 veranderden de opvattingen over "normaal" onder invloed van de wetenschappelijke, technische, maatschappelijke en politieke ontwikkelingen. Toen begon ook het nadenken over de mens, die zich afwijkend gedraagt, anders dan "normaal". Er kwam behoefte aan een meer individuele, doordachte (methodische) benadering van mensen met afwijkend gedrag. In de rechtspraak kwam de "forensische psychiatrie" op. (Alvorens het vonnis te vellen, moest de rechter zich laten voorlichten over de maatschappelijke achtergrond, de beweegredenen en de persoonlijkheid van de beklaagde. In de

In deze jaren heb ik het voorrecht gehad vele lezingen te kunnen bijwonen. Vanaf 1935 in de huiselijke kring, in een schoollokaal en in de Vrouwenklub in Amsterdam. Na de oorlog heb ik de I.P.kursus gevolgd en ben lid geworden. Voor 1940 heb ik Adler hier persoonlijk horen spreken, evenals nog vele anderen. Nog elke dag ben ik dankbaar, dat ik dankzij de I.P. heropgevoed ben. En vaak heb ik nog AHA-Erlebnissen.

Mw. J. Rentenaar.

"Bescheidenheid, dat zal het zijn", zei een van de leden tegen mij.

Ik keek hem vragend aan, als uitnodiging om zich nader uit te spreken hierover.

"Ja, wij volgelingen van Adler hebben niet zo de behoefte om onszelf op de voorgrond te dringen. Dat is te ich-haftig, weet je." zei hij.

"Nou, daar zitten we als bestuur en redactie mooi mee, want het werk moet wel gebeuren."

Zwijgend zaten we daarna een poosje voor ons uit te staren. Niet wetende hoe dan mijn allereerste vraag te beantwoorden, waarmee ik het gesprek begonnen was.

Ik kon met deze verklaring, zeker geen vrede hebben en de grijze massa boven in mijn hoofd werkte dan ook op volle toeren om aanknopingspunten te vinden.

Mijn gezicht klaarde op bij het idee dat hier toch eerder gesproken moest worden van het gemeenschapsgevoel en ik legde dit mijn gesprekspartner voor.

"Ja, daar zit wat in," beaamde hij.

Daarna schrok ik helaas wakker en drong opnieuw in volle hevigheid tot mijn bewustzijn door dat het toch moeilijk blijft om mensen binnen onze werkgemeenschap te vinden om toe te treden tot het bestuur of de redactie van dit blad of het helpen bij het realiseren van de cursus.

Met een kaarsje zouden ze te vinden zijn, zo heet dat in onze volkstaal. Vandaar dit kaarsje. Ik hoop dat het een aantal mensen vindt.

DE PLAATS DIE HET AFWIJKEND ZIJN INNEEMT IN DE MAATSCHAPPIJ EN KONSEKWENTIES DAARVAN ANNO 1985.

Wat afwijkend gedrag is, wordt bepaald door de groep of cultuur, waarin het individu leeft.

Wat in de ene groep of subcultuur afwijkend genoemd wordt, kan in een andere groep normaal heten. Gedrag dat 50 jaar geleden afwijkend was, wordt nu niets bijzonders of vanzelfsprekend gevonden.

Altijd en in elke cultuur zijn er mensen geweest, die zich afwijkend gedroegen. Sommigen konden niet anders doordat zij afwijkend geboren waren. Meestal had en heeft het afwijkende gedrag een betekenis/functie. Het is bijv. een signaal, dat iemand niet kan meekomen met de heersende norm. Soms is het afwijkende gedrag een poging om een niet meer aanvaarde ideologie van de groep te doorbreken of aan de kaak te stellen. Rebels gedrag van tieners, aktievoeren tegen kruisraketten zijn daarvan voorbeelden. Afwijkend gedrag kan ook een signaal zijn, dat er iets mis is met de samenleving. Zelfmoordpogingen van jonge mensen en ook het drugsgebruik van hen kunnen zulke signalen zijn, die ons waarschuwen dat wij in onze geïndustrialiseerde maatschappij bepaalde aspecten van de menselijkheid onvoldoende aan bod laten komen.

Altijd heeft de groep/maatschappij gereageerd op afwijkend gedrag. Hetzij met sancties of met hulpverlening.

De manier waarop dat gebeurt, heeft na de 2e wereldoorlog een systematische verandering on-